

Проте в Україні є значні перспективи для формування та подальшого розвитку інноваційної екосистеми, зокрема існує значна кількість інститутів інноваційного розвитку (12 технопарків, 28 інноваційних центрів, 28 інноваційних бізнес-інкубаторів, 9 центрів науки, інформатизації та інновацій регіонального рівня, Український інститут науково-технічної інформації) [2, с. 260], а перехід на випуск інноваційної продукції зумовить зростання затребуваності результатів науки та інновацій, створення нових, більш привабливих за умовами й оплатою праці робочих місць, що позитивно вплине на розвиток економіки України та її конкурентоспроможність на світовому рівні.

1. Федулова Л.І. *Інноваційні екосистеми: сутність та методологічні засади формування* / Л.І. Федулова, О.С. Марченко // *Економічна теорія та право*. – 2015. – №2(21). – С.21-33. 2. Лановська Г.І. *Інноваційна екосистема: сутність та принципи* / Г.І. Лановська // *Економіка і суспільство*. – 2017. – Випуск 11. – С. 257-262. 3. Сімсон О. *Екосистема інновацій, проблеми та перспективи в Україні* / О. Сімсон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/Comedianua/ss-69317234>.

Кулиняк І.Я.

Національний університет “Львівська політехніка”

НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Організація інноваційних процесів відбувається в умовах невизначеності як джерела ризику. Невизначеність впливає на рівень досягнення суб'єктами інноваційних процесів очікуваних результатів. Поряд з іншими видами діяльності, інноваційна діяльність вважається однією з найризикованіших. Так, за даними [1], зі 100 ідей інновацій до етапу комерціалізації доходить 1-2, а у тих, що залишилися, імовірність ринкового успіху становить 25-50 %. Як зазначено у джерелі [2, с. 49], на японських успішних фірмах лише 33 % персональних ідей дійшли до стадії технічного розроблення, 47 % з них – до стадії комерційного розроблення, 56 % з них були випущені у масове виробництво і дійшли до ринку. Тобто частка ідей, цілком реалізованих у масовому виробництві, становить приблизно 8,7 %. При цьому із чотирьох нових продуктів лише один приймається споживачами і успішно реалізується на ринку, тому для успіху нового виробу, вважають японці, треба продукувати не менше 18 нових ідей. Частка впроваджених ідей із усієї їх кількості в цілому по Україні не перевищує 20 % [3].

Особливості організації інноваційного процесу пов'язані з внутрішньо властивою йому невизначеністю. Невизначеність досягнення мети, тобто ймовірність отримання позитивного результату, становить на стадії фундаментальних досліджень всього 5-10 %, збільшуючись на етапі прикладних досліджень до 85-90 %, а в процесі розробок – до 95-97 %. Однак і на пізніх стадіях інноваційного циклу залишається істотною невизначеність часу і витрат, необхідних для досягнення ефекту. Жорстке нормування термінів і витрат зменшує імовірність отримання заданого результату, а регламентація результату і термінів пов'язана з допущенням можливості значної перевитрати коштів [2, с. 85-86].

Невизначеність можна охарактеризувати як повну чи часткову відсутність інформації про можливий стан системи (середовища) чи майбутню подію, що впливає на досягнення запланованого рівня ефективності інноваційного процесу (очікуваних результатів). Невизначеність зменшується в міру проходження до наступного етапу в життєвому циклі інноваційного процесу, при цьому збільшується частка успішних проектів (рис. 1).

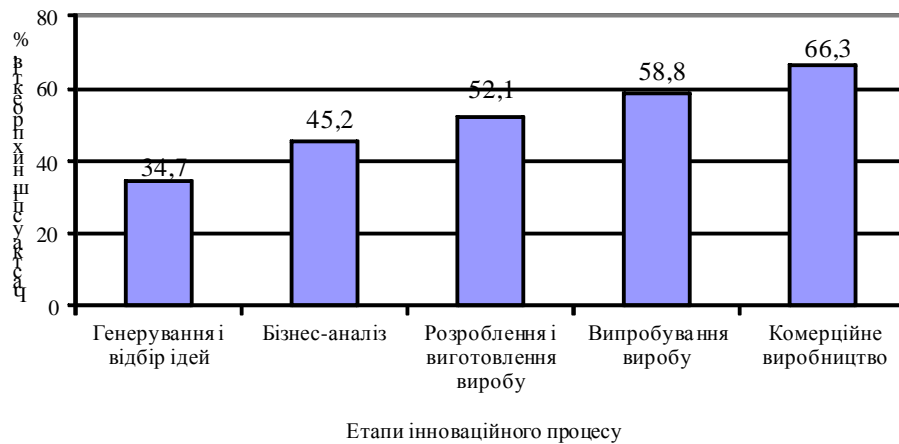

Рис. 1. Частки успішних проєктів на етапах інноваційного процесу [4]

В Україні невизначеність середовища функціонування суб'єктів інноваційної діяльності формують такі чинники: економічна та політична нестабільність, недосконалість законодавчого регулювання у сфері правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, недостатнє інформаційне забезпечення, відсутність чіткої державної політики підтримки та сприяння розвитку інноваційного підприємництва, нерозвинутий фінансовий (у т.ч. фондовий) ринок, воєнні дії на Сході, бюрократичні бар'єри, високий рівень корупції, низький рівень наукової обізнаності підприємців тощо.

Невизначеність в організації інноваційних процесів в Україні стримує інноваційну активність підприємств. Так, згідно даних Державної служби статистики України [5], упродовж 2014-2016 рр. питома вага інноваційно активних підприємств становила 18,4 %. Із загальної кількості обстежених підприємств 5,0 % займалися технологічними інноваціями (продуктові та/або процесові), 6,6 % – нетехнологічними (організаційні та/або маркетингові), 6,8 % – технологічними та нетехнологічними інноваціями.

Високий рівень невизначеності в організації інноваційних процесів створює бар'єри у залученні суб'єктами інноваційної діяльності фінансових інвестицій. Серед учасників інноваційної інфраструктури, які беруть на себе високий ризик, який виникає при створенні та впровадженні у виробництво нових продуктів (технологій, послуг), значного розвитку в Україні набувають венчурні фірми. Проте, лише 10 % інноваційних проєктів, профінансованих за допомогою венчурного капіталу, досягають успіху на ринку. Венчурні фонди порівняно з іншими видами інститутів спільного інвестування є найбільш ризикованими для інвесторів, що пояснюється відсутністю жорстких законодавчих вимог щодо складу і структури активів цих фондів та операцій з ними, які характерні для інших інститутів спільного інвестування [6]. Серед інших форм зниження невизначеності та формування сприятливих умов розвитку інноваційної діяльності варто зазначити створення бізнес-інкубаторів, технопарків та технополісів.

Оцінювання та аналізування причин та наслідків невизначеності є основою прийняття ефективних управлінських рішень щодо створення та впровадження у виробництво інновацій. Значний ступінь невизначеності в організації інноваційного процесу потребує прийняття рішень щодо його штучного зниження, що передбачає розроблення заходів щодо уникнення, зниження, компенсації чи передачі наявних ризиків.

1. *Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2005. – 582 с.* 2. *Управління інноваціями: навч. посібник / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчіна, О.В. Киричок. – Харків: “Діса*

плюс», 2016. – 266 с. 3. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: навчальний посібник. / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с. 4. Купер Роберт Г. Разработка новых товаров / Г. Роберт Купер // Маркетинг / под ред. М. Бейкера. – СПб: Питер, 2002. – С. 434-454. 5. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2014-2016 років: Експрес-випуск. – Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2017/10/183w.zip>. 6. Стариченко О. Особливості та можливості венчурних інвестиційних фондів в Україні. – Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufin.com.ua/analit_mat/rzp/195.html.

Кулініч Т.В., Жучик С.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОДОЛАННЯ БАР'ЄРІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

За останні роки значно зросло значення інновацій для функціонування вітчизняних промислових підприємств. Проведення успішної діяльності вимагає від суб'єкта господарювання дотримання концепції інноваційного розвитку, впровадження ноу-хау, здійснення постійного пошуку нових способів задоволення споживчих смаків, слідування досягненням НТП та безперервного самовдосконалення.

Дослідженням значення інноваційного розвитку для підприємства займаються численні вітчизняні та іноземні науковці та практики, серед яких: Дикань В.Л., Гончаренко О.В., Ступак С.М., Кобрин Л.Й., Бояринова К.О., Кабанов А.І., Нікітенко І.В., Амоєва І.Е., Найдюк В.С., Тофанчук А.Т. та ін. За Найдюк В.С. «інноваційний розвиток — це процес спрямованої закономірної зміни стану підприємства, що залежить від його інноваційного потенціалу та джерелом якого є інновації, які створюють якісно нові можливості для подальшої діяльності на ринку шляхом реалізації вміння знаходити нові рішення та ідеї у результаті винаходів» [1].

У 2017 р. інноваційною діяльністю в промисловості займалися 759 підприємств, або 16,2% обстежених промислових, тоді як у 2016 р. ця частка становила 18,4%, що в порівнянні із Польщею свідчить про недостатню інноваційну активність промислових підприємств та її зменшення [2, 3]. Більше того, прослідковується прямий зв'язок між розміром промислового підприємства і його рівнем інноваційності. Так, у 2016-17 рр. найвища частка як технологічно, так і нетехнологічно інноваційних підприємств була серед великих промислових об'єктів (див. табл.). Проте, мала би спостерігатися інша залежність: чим більшим є промислове підприємство, тим воно має бути інноваційно активнішим, оскільки має кращі фінансові можливості і здатне витратити більшу суму коштів на НДДКР.

Таблиця

Розподіл промислових підприємств за типами інновацій та кількістю працюючих (у %) за усередненими даними за 2016-17 р. [2, 3]

	Обстежені підприємства, усього	З них інноваційно активні	У тому числі запроваджували		
			технологічні інновації	технологічні та нетехнологічні інновації	нетехнологічні інновації
Усього	100,0	18,4	5,0	6,8	6,6
у т.ч. з кількістю працюючих до 49 осіб	100,0	14,8	3,8	4,9	6,1
50–249 осіб	100,0	24,7	7,3	9,8	7,6
250 осіб і більше	100,0	39,6	11,5	19,9	8,2